

Тошкент тиббиёт академияси талабаларининг 2017-2018 ўқув йили қиши семестр натижалари таҳлили

ТТА ўқув ишлари бўйича проректори Ш.А.Боймурадов

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев раҳбарлигига тиббий таълимда чуқур ислоҳатлар босқичма-босқич амалга оширилмоқда. 2017-2018 ўқув йилида тиббий таълимда қуйидаги меъёрий ҳужжатлар асосида ўқиш ташкил қилинди:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 5 майдаги 2955 “**2017/2018 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисида**”ги қарори асосида вилоятлар кесимида мақсадли квота бўйича талабалар қабул қилинди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 5 майдаги 2956 “**Ўзбекистан Республикасида тиббий таълим тизимини янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида**”ги қарори бўйича қуйидаги ишлар амалга оширилди: ўқиш муддатлари даволаш иши, касб таълими (даволаш иши) таълим йўналишларида 7 йилдан 6 йилга, тиббий профилактика иши таълим йўналишида - 6 йилдан 5 йилга, тиббий биология иши йўналишида - 5 йилдан 4 йилга қисқартирилди; ўқув режаларидаги фан блоклари ва уларнинг ўзаро нисбати мутахассислик фанларининг улуши оширилди. Ушбу ўзгаришларни 2016 ва 2017 ўқув режани солиштирма жадвалдаги маълумотлардан кўриш мумкин (жадвал 1).

2016-2017 ва 2017-2018 ўқув йили ўқув режаларини тузилишини фарқларини солиштирма жадвали

Жадвал 1

2016 йил ўқув режаси		2017 йил ўқув режаси	
Фан блоклари	Улуши	Фан блоклари	Улуши
Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий	15-20% (2025 соат)	Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий	8-10% (810 соат)
Математик ва табиий-илмий	10-15%	Математик ва табиий-илмий	10%-15%
умумкасбий	45-50%	умумкасбий	55%-60%
иҳтинослик	10-15%	иҳтинослик	10%-15%
Қўшимча фанлар	5-7%	Қўшимча фанлар	3%-7%
Танлов фанлари		Танлов фанлари	3%-7%

1-курсдан “Тиббиёт касбига кириш” (Даволаш иши, касб таълими), “Мутахассисликка кириш” (тиббий профилактика иши) фанлари киритилди; клиник фанлар бўйича аудитория соатлари ҳажми назарий таълим ва клиник ўқув амалиёти (50:50)га бўлинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ -2909-сон “**Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида**”ги қарори ҳамда 2017 йил 27 июлдаги ПҚ-3151-сонли “**Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида**” қарорлари бўйича моддий техник базани яхшилаш, профессор-ўқитувчиларни чет эл ОТМларида малакасини ошириш каби вазифалар амалга оширилмоқда.

Семестр якунлари бўйича **даволаш факультетида** (жадвал 2) 2016-2017 ўқув йилида 297 талаба таҳсил олган бўлса, 2017-2018 ўқув йилида қўшимча шартномалар

асосида 401 талаба таҳсил олган, уларни ўзлаштириши қуидагида бўлди: 2016-2017 ўкув йилида 1 кириш бўйича ўзлаштириш 87,5 сифат кўрсатгичи эса 56,9 ни ташкил қилган бўлса, 2017-2018 ўкув йилида эса ўзлаштириш 63,3 сифат **6,7** ни ташкил қилган, 2 кириш натижаларига кўра эса ўзлаштириш 100 гача кўтарилиган лекин сифат **6,7** лигича сақланиб қолган. Рақамлардаги бундай фарқни қўшимча қабул қилинган талабаларни 1,5-2 ой ўқишга кеч тушганлиги, уларни билимини пастлиги, натижада қўшимча дарслар ташкил қилинганда ҳам талабаларни дарсларни ўзлаштириши ўта пастлиги аниқланди. Масалан: тиббий биология фанидан ўтган ўкув йили кўрсатгични солиштирганда шуни кузатиш мумкин ўтган ўкув йилида ўзлаштириш кўрсатгичи 77,1 ни, сифат кўрсатгичи эса 63 ни ташкил қилган бўлса, ушбу ўкув йилида ўзлаштириш 96,3, сифат эса 44,6 ташкил қилган, тиббий кимё фанидан эса ўтган ўкув йилида ўзлаштириш 90,1 сифат кўрсатгичи эса 25,2 ни ташкил қилган бўлса, ушбу ўкув йилида ўзлаштириш 87,3, сифат эса **17,2** ташкил қилган, ваҳоланки ушбу талабалар кириш имтиҳонларида биология ва кимё фанларидан имтиҳон топшириб, аксарияти юқори баллар олган.

2 курс талабаларини 1 кириши натижаларини таҳлил қилсак унда ўтган ўкув йилига нисбатан ўзлаштириш 73,8 дан 58,6 га, сифат кўрсатгичи эса 38,5 дан 22,5 гача пасайиб кетганлиги кўринади. Масалан: гистология фанидан ўтган ўкув йилида ўзлаштириш 86,9, сифат эса 56,5 ташкил қилган, ушбу ўкув йилида эса ўзлаштириш 72,2, сифат кескин камайиб кетиши 38,3 кузатилди. Биологик кимё фанида ҳам ўтган ва ушбу ўкув йили натижаларини солиштирганда ҳам шундай фарқлар аниқланди яъни ўтган ўкув йилида ўзлаштириш 97,7 бўлган, сифат 57,3, ушбу ўкув йилида эса ўзлаштириш 71,4, сифат эса 34,4ни ташкил қилган. Демак **29,6** фоиз талаба ушбу фандан қониқарсиз баҳо олган. 1-2 курсларда ўзлаштириши паст талабалар учун дарсдан ташқари қўшимча дарслар ташкил қилинди, уларга навбатчи педагог ажратилиб, дарсларни ўзлаштириши учун шароит яратилди, уларни ота-оналари билан тушунтириш ишлари олиб борилди, лекин шунга қарамасдан талабаларда билим олиш иштиёқи ва қизиқиши, маъсулияти камайиб бораяпти. Ушбу курсдаги фанлардан биоэтик терапия фанидан талабаларни ўзлаштириш 100 ва сифат кўрсатгичлари 98,5 бўлганлигини қандай изоҳ қилиш мумкин, ёки ушбу фанлар талабалар учун қизиқарли, ёки кафедрада талабаларга қўйиладиган талаблар енгил. 2 Курс бўйича ўзлаштириш энг паст бўлди, яъни ўзлаштириш 58,6, сифат эса 22,5 ташкил қилди, демак **42,4** фоиз талаба семестр якуни бўйича 1 киришда фанларни ўзлаштира олмаган.

3 курс талабаларини натижаларига назар солсак ушбу кўрсатгичлар кўйидагида бўлди: ўзлаштириш 91,30 дан 69,23 гача пасайган, сифат эса 56,9 дан 20,1 гача пасайганлиги аниқланади. Ушбу кўрсатгичларни таҳлили шуни кўрсатдики, йилдан йилга талабаларда юқори баҳога ўқиш учун мотивацияни камайиб кетиши кузатилмоқда. 4 ва 5 курс натижалари эса аксинча ўтган ўкув йилига нисбатан ўзлаштириш ҳам сифат ҳам кўтарилиганлиги аниқланди, айниқса травматология фанида ўтган йилда ўзлаштириш 98,6, сифат эса 77 ташкил қилган, ушбу ўкув йилида эса ўзлаштириш 100, сифат эса 91,4 ташкили қилди. Ҳарбий дала хирургияси ва терапияси фанларидан ҳам шундай кўрсатгичлар қайд этилди: ўзлаштириш 100, сифат 98 ташкил қилди. Демак ушбу фанлардан талабалар учун ўта қизиқарли маълумотлар берилган ёки баҳолаш юқори.

6-7 курс талабаларини кўрсатгичлари ўтган ўкув йилига нисбатан деярли ўзгармаганлигини кўрсатди.

**Даволаш факультетини 2016-2017 ва 2017-2018 ўкув йилидаги 1 кириш
натижаларини солиштирма жадвали**

Жадвал 2

Курслар ва йиллар	Ўзлаштириш кўрсатгичи	Сифат кўрсатгичи
-------------------	-----------------------	------------------

1 курс	2016-2017	87,5	56,9
	2017-2018	63,3 *	6,7*
2 курс	2016-2017	73,8	38,5
	2017-2018	58,6*	22,5*
3 курс	2016-2017	91,30	56,92
	2017-2018	69,2*	20,1*
4 курс	2016-2017	69,6	38,9
	2017-2018	83,0**	54,7**
5 курс	2016-2017	72,9	52,7
	2017-2018	80,1**	63,2**
6 курс	2016-2017	70,2	50,8
	2017-2018	75,0	48,9*
7 курс	2016-2017	76,6	57,9
	2017-2018	73,9	34,3*
Факультет бўйича	2016-2017	78,3	46,6**
	2017-2018	70,8*	33,7*

Изоҳ:-*-ўтган ўқув йилига нисбатан кўрсатгичлари кескин пасайган,

**- ўтган ўқув йилига нисбатан кўрсатгичлари кўтарилиган

Давлаш факультетини курс бўйича кўрсатгичларини таҳлили шуни кўрсатадики, ўзлаштириш кўрсатгичлари йилдан–йилга пасайиб бораётгани, сифат кўрсатгичи эса деярли камайиб бориши кузатилмоқда. Ушбу кўрсатгичларни сабабини таҳлил қилсак, талабаларда билим олишга мотивацияни камайиб, бориши, ўқитувчи ва талабаларда масъулиятни ошириш кераклиги, ўқитишда ноанъанавай таълим усулларини инновацион педагогик технологияларни қўллаш лозимлигини кўрсатади.

Тиббий педагогика факультетида ўтган ва ушбу ўқув йилида таълим олган талабалар сони катта фарқ қилмаган 2017-2018 ўқув йилида 93талаба таҳсил олган, уларни ўзлаштириши қуидагича бўлди: 2016-2017 ўқув йилида 1 кириш бўйича ўзлаштириш 87,5, сифат кўрсатгичи эса 67,1 ташкил қилган бўлса, 2017-2018 ўқув йилида эса ўзлаштириш 76,3, сифат **22,6** ташкил қилган. Сифат кўрсатгичи 3 баробар камайган лекин даволаш факультети 1 курс талабаларини кўрсатгичлари билан солиштирилганда даволашга нисбатан 3 баробар юқорилиги аниқланди. Ўзлаштириш ва сифат кўрсатгичлари юқори бўлган фанлардан педагогика ва психология ўзлаштириш 98,9 сифат эса 78,9 ташкил қилди.

2 курс талабаларини 1 кириши натижалари бўйича ўтган ўқув йилида ўзлаштириш 80 сифат эса 24 бўлган, ушбу ўқув йилида эса ўзлаштириш 72,4, сифат эса 31,6 ташкил қилган. Ушбу курсда гистология фанини ўзлаштириш кўрсатгичлари қуидагича бўлган:

3 курс талабаларини натижалари таҳлили қуидагича бўлган: ўтган ўқув йилида ўзлаштириш 82,5, сифат эса 15,5, жорий йилда эса ўзлаштириш 81,5, сифат эса 25,9 гача кўтарилигини аниқланди. Ўзлаштириш ўтган йил кўрсатгичи билан бир хил, сифат қарийиб 1 баробар ошган. 4 курс натижаларида деярли катта фарқлар аниқланмади, фақатгина 4 курс талабалари кўрсатгичлари қуидагича бўлди: ўзлаштириш ўтган йили 73,4, сифат эса 50, жорий йилда ўзлаштириш 82,4, сифат эса 54,9 яъни ўзлаштириш ва сифат кўрсатгичлари ўтган йилга нисбатан ошган.

6-7 курс талабаларини кўрсатгичлари ўтган ўқув йилига нисбатан деярли ўзгармаганлигини кўрсатди.

Тиббий педагогика факультетини курс бўйича кўрсатгичларини таҳлили шуни кўрсатдик, ўзлаштириш ва сифат кўрсатгичлари солиштирилганда ўтган йилдаги кўрсатгичларга нисбатан жорий йилдаги кўрсатгичлар деярли катта фарқ қилмади.

Тиббий профилактика факультетида (жадвал 3) 2016-2017 ўкув йилида 366 талаба таҳсил олган бўлса, 2017-2018 ўкув йилида 418 талаба таҳсил олган, уларни ўзлаштириши қуидагича бўлди; 2016-2017 ўкув йилида 1 кириш бўйича ўзлаштириш 96,7, сифат кўрсатгичи эса 72,1 ташкил қилган бўлса, 2017-2018 ўкув йилида эса ўзлаштириш 57,8, сифат **23,3** ташкил қилган. Ўтган ўкув йилига нисбатан ўзлаштириш ва сифат кўрсатгичлари кескин камайиб кетганлиги кузатилди. Тиббий биология йўналишида эса кўрсатгичлар ўтган йилги кўрсатгичлардан деярли фарқ қилмади.

2 курс талабаларини 1 кириши натижаларини таҳлил қилсак унда ўтган ўкув йилига нисбатан ўзлаштириш 34,4, сифат кўрсатгичи эса 29,7 бўлган. Жорий йилда эса ўзлаштириш 29,4, сифат эса 11,9 ташкил қилди. Кўрсатгичларга қараганда ўтган йилга нисбатан ўзлаштириш ва сифат пасайиб бормоқда.

3 курс талабаларини натижалари таҳлили шуни кўрсатдик, ўзлаштириш 95,5 дан 87,7 гача пасайган, сифат эса 20,5 дан 18,5 гача пасайганлиги аниқланди. Тиббий биология йўналишида ҳам деярли фарқлар аниқланмади. 4 ва 5 курс натижаларida ўтган ўкув йилига нисбатан ўзлаштириш ҳам сифат ҳам бироз пасайганлиги аниқланади

Тиббий профилактика факультетини 2016-2017 ва 2017-2018 ўкув йилидаги 1 кириш натижаларини солиштирма жадвали

Жадвал 3

Курслар ва йиллар	Ўзлаштириш кўрсатгичи	Сифат кўрсатгичи
1 курс	2016-2017	96,7
	2017-2018	57,8*
2 курс	2016-2017	34,4
	2017-2018	29,4*
3 курс	2016-2017	95,5
	2017-2018	87,7*
4 курс	2016-2017	92,9
	2017-2018	79,5
5 курс	2016-2017	82,5
	2017-2018	86
6 курс	2016-2017	78,2
	2017-2018	76,4
Факультет бўйича	2016-2017	56,5
	2017-2018	48,8

Изоҳ:-*-ўтган ўкув йилига нисбатан кўрсатгичлари кескин пасайган,

**- ўтган ўкув йилига нисбатан кўрсатгичлари кўтарилиган

Тиббий профилактика ва тиббий биология йўналишларини семестр натижалари таҳлили шуни кўрсатдик, барча кўрсатгичлар ўтган йилга нисбатан пасайиб кетган, айниқса 1-2 курслар кўрсатгичлари кескин пасайган, катта курсларда эса кўрсатгичлар деярли ўзгармаганлиги аниқланди. Буларни сабаби биринчи курсларга қабул қилинаётган талабаларни билим даражаси пастлигидир. Юқори курслардаги кўрсатгичларни ўзгармаслигини сабаби баҳолаш мезонларини қайта кўриб чиқиш, янги педагогик технологияларни жорий қилиш тақозо этилади.

Олий маълумотли ҳамшира факультетида ўтган ва ушбу ўкув йилида таълим олган талабалар сони катта фарқ қилмаган 2017-2018 ўкув йилида 290 талаба таҳсил олган, уларни ўзлаштириши қуидагича бўлди: 2016-2017 ўкув йилида 1 кириш бўйича ўзлаштириш 81,3, сифат кўрсатгичи эса 47,3 ташкил қилган бўлса 2017-2018 ўкув йилида эса ўзлаштириш 65,5, сифат **27** ташкил қилган. Ўзлаштириш ва сифат кўрсатгичлари ўтган йилга нисбатан камайган.

2 курс талабаларини 1 кириши натижалари бўйича ўтган ўқув йилида ўзлаштириш 85,4, сифат эса 67,4 бўлган, ушбу ўқув йилида эса ўзлаштириш 94,5, сифат эса 91,2 ташкил қилган.

3 курс талабаларини натижалари таҳлили қуйидагича бўлган ўтган ўқув йилида ўзлаштириш 97,7, сифат эса 81,6 жорий йилда эса ўзлаштириш 97,8, сифат эса 64 ташкил қилган

Факультет бўйича ўтган ўқув йиилда ўзлаштириш кўрсатгич 88, сифат эса 65,2 бўлган, жорий йилда эса ўзлаштириш 84,5, сифат эса 49,3 ташкил қилди. Натижалар таҳлили шуни кўрсатдики, ўзлаштириш кўрсатгичлари деярли ўзгармаган, сифат кўрсатгичи эса кескин пасайган.

Хуоса қилиб айтадиган бўлсак, академия бўйича талабаларни ўзлаштириш ва сифат кўрсатгичларини пасайиб кетишига бир неча сабаблар мавжуд, яъни 1 курсга қабул қилинаётган талабаларни айниқса қўшимча қабул қилинган ва бошқа ОТМлардан ўтказилганларни билим савиаси пастлиги, талабаларда билим олиш иштиёқини пасайганлиги, ўқитиш жараёнида педагогик ва инновацион технологияларни қўлланилишини камайганлиги, талабаларни ўқиш масъулияти пасайиб кетишидир. Ўқитувчилардан эса ўқитиш жараёнида илғор педагогик ва инновацион технологияларни қўллаш, талабаларда ўқишга бўлган иштиёқни ошириш, уларга дарс жараёнларида ахборот коммуникацион технологияларни қўллаш, хорижий тажрибаларни жорий қилиш талаб этилади.